

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 728/2024-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 6Cdo/165/2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. septembra 2024 a doplnenou 23. októbra 2024, 15. novembra 2024 a 22. novembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6Cdo/165/2022. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti žiada, aby ústavný súd prikázal najvyššiemu súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov a priznal jej finančné zadosťučinenie 4 000 eur, ako aj náhradu trov konania. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd o ústavnej sťažnosti rozhodol mimo poradia.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sa týka dedičského konania vedeného od 31. januára 2012 na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 35D/122/2012 a následne pred Krajským súdom v Prešove pod sp. zn. 21CoD/1/2022.

3. Uznesením krajského súdu č. k. 21CoD/1/2022-663 zo 17. mája 2022 došlo k prejednaniu dedičstva po poručiteľke [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], ktorá zomrela [REDAKOVANÉ].

4. Proti uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka 26. júla 2022 dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Okresný súd predložil spis 23. septembra 2022 na rozhodnutie o dovolaní najvyššiemu súdu, ktorý ani po uplynutí vyše dvoch rokov o dovolaní nerozhodol.

5. V predmetnej veci pritom už ústavný súd rozhodol nálezom sp. zn. IV. ÚS 195/2022 zo 14. júna 2022 o porušení základného práva sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 35D/122/2012. Najvyšší súd mal prihliadnúť na tento skorší nález a rozhodnúť o dovolaní bez prietahov.

6. Sťažovateľka podala 23. augusta 2024 sťažnosť predsedovi najvyššieho súdu na prietahy v konaní podľa zákona č. 757/2004 Z. z. súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), ktorá bola vybavená prípisom zo 16. septembra 2024, v ktorom podpredsedníčka najvyššieho súdu konštatovala prietahy v napadnutom konaní, pričom išlo o objektívne spôsobené prietahy (nadmerný počet vecí v senáte). Avizovala, že najvyšší súd by mal v napadnutom konaní rozhodnúť do konca septembra 2024.

7. V prvom doplnení ústavnej sťažnosti sťažovateľka namieta, že stále nemá vo veci doručené súdne rozhodnutie. Jej právna neistota sa skončí až doručením rozhodnutia. Aj vzhľadom na uvedené skutočnosti sa domáha finančného zadosťučinenia v sume 4 500 eur. V druhom doplnení ústavnej sťažnosti sťažovateľka namieta, že nemá doručené písomné vyhotovenie rozhodnutia, preto sa domáha finančného zadosťučinenia v sume 4 700 eur. V ďalšom doplnení ústavnej sťažnosti sťažovateľka uvádza, že rozhodnutie najvyššieho súdu v napadnutom konaní jej bolo doručené 14. novembra 2024. Najvyšší súd pritom zrušil dovolaním napadnuté rozhodnutie krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Z uvedeného je zrejmé, že stav právnej neistoty sťažovateľky stále pretrváva. Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd zohľadnil celkovú dobu doterajšieho súdneho konania. Domáha sa finančného zadosťučinenia v sume 4 700 eur.

II.

Argumentácia sťažovateľky

8. Podstatou argumentácie sťažovateľky je námietka, že najvyšší súd ako dovolací súd v napadnutom konaní ani do dnešného dňa nerozhodol, t. j. ani po uplynutí vyše dvoch rokov. Postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní naďalej dochádza k porušovaniu označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru.

9. Predmet napadnutého konania nie je ani právne a ani skutkovo zložitý. Je potrebné prihliadnúť aj na prieskumný charakter dovolacieho konania a na viazanosť dovolacieho súdu skutkovým stavom zisteným súdmi nižších inštancií.

10. Sťažovateľka v konaní ako žalobkyňa vystupovala aktívne, využívala dostupné právne prostriedky, k prietahom v napadnutom konaní nijako neprispela.

11. Sťažovateľka podala dovolanie 26. júla 2022, následne okresný súd predložil dovolanie na vyjadrenie ostatným účastníkom. Dedička v 2. rade sa vyjadrila k dovolaniu 22. augusta 2022, na toto vyjadrenie reagovala sťažovateľka 29. septembra 2022. Najvyššiemu súdu bol spis

predložený 23. septembra 2022. Ani po uplynutí vyše dvoch rokov najvyšší súd o dovolaní nerozhodol, jeho postup je neefektívny a bezdôvodne nečinný.

12. Vzhľadom na predmet konania a na to, že sťažovateľka je dôchodkyňa s vážnymi zdravotnými problémami, vyžaduje sa v napadnutom konaní zo strany najvyššieho súdu osobitná rýchlosť konania. Takýto prístup odôvodňuje aj skorší nález ústavného súdu týkajúci sa postupu okresného súdu v danej veci. Predmetná vec má pre sťažovateľku satisfakčný aj ekonomický význam. Právna neistota spojená s neskončeným konaním ovplyvnila psychiku sťažovateľky, viedla k frustrácii, úzkostným stavom, stresu a depresii. Ovplyvnila aj jej rodinné vzťahy. Celkovo konanie v danej veci trvá vyše 10 rokov. Všetky uvedené okolnosti odôvodňujú aj priznanie finančného zadosťučinenia.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010).

14. Zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na konanie bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prietahoch (II. ÚS 92/05). Dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej je aj zistenie, že sa postup všeobecného súdu nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy (I. ÚS 27/02, I. ÚS 197/03, I. ÚS 38/04).

15. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02). Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00).

16. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľky vychádzal zo zistenia, že v uvedenej veci dovolacie konanie začalo 26. júla 2022 podaním dovolania okresnému súdu. Okresný súd predložil spis najvyššiemu súdu 23. septembra 2022 s tým, že o dovolaní rozhodol 26. septembra 2024 a spis odoslal okresnému súdu 6. novembra 2024. Okresný súd rozhodnutie najvyššieho súdu doručil sťažovateľke 14. novembra 2024. Z uvedeného je zrejmé, že najvyšší súd v napadnutom konaní rozhodol po dvoch rokoch od predloženia veci okresným súdom. Celkovo bol súdny spis na najvyššom súde približne 25,5 mesiaca. Uvedená doba rozhodovania nie je síce primeraná, avšak ústavný súd poukazuje na to, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní znamená porušenie označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru.

17. Ústavný súd v prvom rade zohľadnil, že bezprostredne pred podaním ústavnej sťažnosti (august 2024) sťažovateľka podala aj sťažnosť na prietahy podľa zákona o súdoch. Najvyšší súd predmetnú

sťažnosť vybavil tak, že sťažnosť považoval za opodstatnenú a predstavil aj prijaté opatrenia. Predseda senátu rozhodujúceho o dovolaní uviedol predpoklad, že o dovolaní bude rozhodnuté do konca septembra 2024. Zároveň predseda najvyššieho súdu prijal opatrenie (kontrolný dohľad s mesačným intervalom predbežne do 30. septembra 2024, resp. do rozhodnutia vo veci). Uvedené opatrenia sa ukázali ako efektívne, keď najvyšší súd 26. septembra 2024 o dovolaní rozhodol (dva dni po podaní ústavnej sťažnosti). Sťažovateľka nevyčkala na to, či sa uvedené opatrenia ukážu ako účinné, pričom ústavnú sťažnosť podala v čase, keď najvyšší súd avizoval rozhodnutie. Pred predbežným prerokovaním ústavnej sťažnosti sa ústavný súd oboznámil s uznesením krajského súdu č. k. 21CoD/1/2022-633 zo 17. mája 2022, ktoré bolo predmetom dovolacieho prieskumu.

18. Na druhej strane však treba zdôrazniť, že najvyšší súd ako súd dovolací preskúmava rozhodnutie odvolacieho súdu na základe podaného dovolania v intenciách dovolacích dôvodov a robí tak na základe skutočností, ktoré boli zistené a preukázané v celom súdnom konaní, čo znamená, že svoj prieskum zameriava aj na konanie, ktoré napadnutému rozhodnutiu predchádzalo. Z uvedeného tak priamo vyplýva zvýšená faktická a časová náročnosť, ktorá bola preukázaná aj v konkrétnom prípade sťažovateľky, a to bez ohľadu na to, že dovolaním bola napadnutá len časť výrokov odvolacieho rozsudku. Ako podstatné k dovolaciemu konaniu treba uviesť, že primárnou úlohou najvyššieho súdu ako najvyššej súdnej autority v sústave všeobecných súdov v krajine pri rozhodovaní o dovolaní ako mimoriadnom opravnom prostriedku je v zmysle v čl. 2 ods. 2 CSP legitímne očakávanie každého, že jeho vec bude rozhodnutá v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, a ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. Z miesta, ktoré zastáva najvyšší súd v hierarchii všeobecných súdov, rezultuje, že najvyšší súd rozhoduje iba v najzásadnejších, spoločensky najvýznamnejších a právne najnáročnejších prípadoch, čo tiež môže znamenať, že časový rámec, ktorý najvyšší súd na vydanie rozhodnutia potrebuje, má zodpovedať významu jeho rozhodovania [I. ÚS 203/2021 (ZNaU 82/2021)].

19. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že napadnuté (dedičské) konanie sa vyznačovalo prvkom skutkovej zložitosti – čiastočná spornosť určenia poručiteľkinho majetku, zásadná nezhoda medzi dedičkami, z ktorých jedna je sťažovateľka, čo sťažovalo proces dokazovania – pričom uvedené okolnosti mali čiastočný dopad aj na samotné dovolacie konanie, keďže tieto okolnosti posudzoval aj najvyšší súd. Bezprostredne po podaní ústavnej sťažnosti došlo k náprave namietaného stavu – rozhodnutím najvyššieho súdu o dovolaní. Síce ide o kasačné rozhodnutie, preto právna vec sťažovateľky nie je právoplatne skončená, ale už vo veci nekoná najvyšší súd, ale krajský súd.

20. Okrem toho ak sťažovateľ v čase podania ústavnej sťažnosti disponoval právoplatným súdnym rozhodnutím, miera jeho právnej neistoty nie je porovnateľná so situáciou, ak vo veci nie je vydané žiadne právoplatné rozhodnutie, a preto dĺžka napadnutého konania svojou intenzitou nezasahuje do sťažovateľom označených práv v ním tvrdenom rozsahu. Ústavný súd pritom poukazuje na to, že pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na v zákone ustanovené lehoty na vykonanie tohto ktorého úkonu sudcu alebo iného štátneho orgánu. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž ani v týchto prípadoch postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy

[I. ÚS 63/00 (ZNaU 21/01), II. ÚS 199/02I. ÚS 38/04, II. ÚS 24/04, IV. ÚS 290/04, III. ÚS 372/06, I. ÚS 266/2021 (ZNaU 88/2021, I. ÚS 531/2023)].

21. Pokiaľ ide o návrh sťažovateľky, aby ústavný súd posudzoval konanie ako celok, ústavný súd podotýka, že je viazaný petitom ústavnej sťažnosti, pričom sťažovateľka zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom namietala len postup najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu. Ústavný súd by aj pri inom znení petitu mohol posudzovať len obdobie po právoplatnosti skoršieho nálezu (IV. ÚS 195/2022), t. j. obdobie po 24. júni 2022. Začiatok tohto obdobia pritom prakticky korešponduje so začiatkom napadnutého dovolacieho konania (dovolanie podané 26. júla 2022), ktoré ústavný súd podrobil ústavnému prieskumu.

22. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

23. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jej ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. decembra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu